Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

Mintis

LIETUVIŲ VISUOMENĖS DIENRAŠTIS

Nr. 168
SEŠTADIENIS
1946 M. RUGSĖJO MĖN. 14 D.
I METAI

Jugoslavija skriaudžiama

Londonas. Paryžiaus taikos konferencijoje Triesto klausimo sprendimą pasunkina Jugoslavijos atstovas Jugoslavijos ministerio pirmininko pavaduotojas Kavaliovas savo netikėta ir nelaukta kalba politinėje ir teritorinėje Italijos komisijoje. Jis prikišo didžiosioms valstybėms piktą valią stengiantis teikti priešui (supraskim, Italijai) pirmenybę prieš savo mažąjį visą karo metą ištikimą likusį sąjungininką.

JT NARIAI PRITARIA SESIJOS ATIDĖJIMUI

Londonas. JT generalinio sekretoriaus Trygvė Lie pranešimu iš 51 JT nario 37 jau sutiko atidėti JT plenumo sesiją iki spalio mėn. 23 dienos.

IEŠKOMA PRIEMONIŲ ANGLIES KASYBAI PADIDINTI

Berlynas. Anglies kasybos didinimo žinovų komisija Berlyne paruošė savo pranešimą. Jis bus pateiktas užsienio reikalų ministerių tarybai galutinai patvirtinti. Sąjungininkų kontrolės komisija jį aprobavo. Atskirų zonų gubernatoriai imsis atitinkamų priemonių.

Numatoma duoti daugiau anglies vokiečių statybos pramonei, kad sudarytų geresnes būstų sąlygas kasėjams. Taip pat nusistatyta ir maisto normas jiems pagerinti. Už našumo padidėjimą bus ekstra duodama alaus, tabako ir degtinės. Kasdienės reikmės dalykai bus duodami privilegijuotai.

Numatytas ir naujas socialinio aprūpinimo planas, profesinių sąjungų organizavimo skatinimas, naujų mašinų ir metodų įvedimas anglies kasyboje.

KOVA DĖL BUTŲ — VYRIAUSYBEI PROBLEMA

Londonas. Britų ministerių kabinetas ėmėsi priemonių prieš neturinčių butų asmenų jėgos naudojimą butų klausimą sau palankia prasme išspręsti. Ministeris pirmininkas Attlee pareiškė, kad vyriausybė yra giliai pasiryžusi tomis priemonėmis, kurias panaudojo būtų neturintieji asmenys. Komunistų partijos atsišaukimuose buvo pasiūlyta neturintiems butų jėga įsiveržti į jau užimtus butus ir tenai apsigyventi. Neramusis elementas šio raginimo paklausė ir tuo būdu tik pasunkino vyriausybės pastangas butų problemą išspręsti.

VOKIETIJOJE LAIKYS 150.000 KARIŲ

Naujorkas. Naujasis amerikiečių kariuomenės Vokietijoje štabo viršininkas generolas Huebneris Frankfurte pranešė, kad 10 d. būvyje generolas Eisenhoweris atvyks inspektuoti amerikiečių zonos Vokietijoje.

Ligi 1947 m. liepos mėnesio amerikiečių kariuomenės kontingentas būsiąs sumažintas ligi 150.000 vyrų. Tokio dydžio okupacinės kariuomenės visai pakanką Amerikos karinei valdžiai paremti.

Amerikos okupacinė kariuomenė ir civilių valdininkų štabas iš Austrijos bus išgabentas po 3—4 mėn. po taikos sutarties pasirašymo. Visi tremtiniai, esą amerikiečių zonoje, prieš Unrros kadenciją turės grįžti į tėvynes, arba turės būti evakuoti į Vokietiją ar kitus kraštus.

Vokietija kratosi komunizmo

Londonas. Anglų radijo žinių tarnybos Vokietijai politinis komentatorius bandė atsakyti į klausimą: ar SED politika ir jos siekimo metodai gali jai suteikti normaliomis sąlygomis pirmaujančią vietą demokratinėje Vokietijoje. Per praėjusių savivaldybių rinkimus sovietų zonos Tueringijos provincijoje SED gavo 50,5% visų atiduotų galiojančių balsų, o Saksonijos provincijoje — 53%. Tačiau imant domėn ir negaliojančius balsus, kurie buvo įmesti socialdemokratų partijos narių, likusių ištikimais savo partijos tradicijai, opoziciniais sumetimais, tenka SED pasiektą rinkimuose rezultatą redukuoti Tiuringijoje į 46,1%, o Saksonijoje į 48,5%. O tai jau išeina, kad turėjusi teises ir neturėjusi teisių rinkimuose dalyvauti opozicija, drauge paėmus, gavo daugiau balsų už SED. Opozicija SED tikrovėje yra dar didesnė nei rodo reviduoti rinkimų rezultatai, nes daugelyje valsčių abiejose provincijose rinkikai galėjo balsuoti tik už vienintelį SED sąrašą, kadangi CDU ir LDP kandidatų sąrašų nebuvo leista išstatyti, tuo norint dirbtinu būdu suteikti SED pirmenybę, kas, žinoma, ir pavyko.

Žiūrint narių skaičiaus atžvilgiu, SED gavo 3,5 karto daugiau balsų nei turi narių, o LDP — 12,5 ir CDU — 8,5. Tai yra visai nelauktas rezultatas, turint galvoje nelygias propagandines sąlygas: rinkiminės akcijos metu LDP ir CDU tegalėjo skirti 1 laikraštį 3 rinkėjams, o SED — 15 laikraščių vienam rinkėjui. Bet, rodosi, kad ta propaganda dėl savo įkyrumo buvo pradėjusi atvirkščiai veikti, nes ten, kur ji geriausiai buvo pastatyta, būtent, miestuose opozicija daugiur gavo daugiau balsų, negu SED. O kaimuose, kur ta propaganda buvo silpnesnė, SED kone visur gavo persvarą. Tai pirmas pasaulyje atsitikimas, kad vienintelė darbininkų partija darbininkų centruose — miestuose gauna mažiau balsų už buržuazines partijas. Baigdamas savo pastebėjimus, komentatorius priėjo išvadą, jog nors SED ir yra pati stiprioji partija, bet atsižvelgiant į jos protekcinį būvį ir neribotas propagandines galimybes, gavo mažiau balsų nei jos pikčiausi priešai galėjo tikėtis, o jos pasisekimas miestuose yra mažesnis už komunistų ir socialdemokratų partijų bendrą pasisekimą per paskutinius demokratinius rinkimus 33 metais. Vadinasi, šių dienų Vokietija yra toliau nuo komunizmo, nei 1933 metų Vokietija.

SPD ir SED VIENU SĄRAŠU?

Berlynas. Berlyno SED vadovybė pasiūlė SPD vadovybei į savivaldybės rinkimus eiti vienu sąrašu.

Šis siūlymas bus svarstomas SPD suvažiavime spalio 14 d.

Padidintas belaisvių paleidimas

Londonas. Angljos vyriausybė paskelbė pareiškimą, pagal kurį, pradedant nuo rugsėjo mėn. galo, kas mėnuo bus paleidžiama vidutiniškai po 15.000 vokiečių belaisvių. Pirmenybė bus teikiama demokratiškai nusiteikusiems, vokiečių ūkiui būtiniems, ilgiau išbuvusiems nelaisvėje ir maitinusiems gausias šeimas. Pareiškime kreipiamasi į kitų zonų okupacinius organus su prašymu tuo būdu paleidžiamiesiems nekliūdyti grįžti į tėviškę.

TEIGIAMI KARO PADARINIAI

Londonas. Darbiečių organas „Daily Herald", komentuodamas Anglijos sveikatos ministerio pranešimą apie gyventojų sveikatos būvį, džiaugiasi, jog, nežiūrint karo sunkumų, gyventojų mirtingumas yra sumažėjęs, o gimimų skaičiai išaugę. Už tai tenka dėkoti karo meto sąlygoms, kurios privertusios konservatorius teisingiau paskirstyti esamus gerybių išteklius ir visus aprūpinti darbu, o tuo pačiu ir pragyvenimo šaltiniu. Darbiečiai šitą karo aplygintą socialinę nelygybę, stengsis dar daugiau sumažinti, kad įgalintų ir pačius neturtingiausius bei nelaimingiausius lygiai naudotis esamais gėrybių šaltiniais.

GRAIKAI APSAUDĖ SAVO LAIVUS

Londonas. Viena graikų pakrančių apsaugos baterija, vadovaujama komunistų, apšaudė graikų minininką ir užmušė tris jo įgulos narius.

STP. VYKINTAS

Dėl jaunimo ar jaunimo kova?

Mūsų visų didžiausia viltis yra jaunimas, idealistinis, kupinas pažangos dvasios jaunimas. Koks bus jaunimas, tokia bus ir ateities Lietuva. Suprantama, kad dėl jaunimo auklėjimo, dėl jo tautinių, religinių, pasaulėžiūrinių idėjų ugdymo visuomet vyko didelės varžybos ideologinių, politinių srovių tarpe. Normaliose valstybinio gyvenimo sąlygose nieko negalima būtų prikišti tai kovai, jeigu tik ji būtų vedama kultūringais metodais ir tikrai idealistine linkme. Daugiau abejonių šios kovos prasmingumas sukelia ištremtyje, kur to jaunimo nėra tiek daug ir tas pats reikalingas daugiau moralinės auklybos, negu politinio diferancijavimo. Jei politinių partijų užkulisiniai tikslai norima pasiekti jaunimo pagalba, tai šis jaunimas, skaldomas pagal politines doktrinas, per daug laiko ir energijos išeikvos karštoms ideologinėms diskusijoms ir atitols nuo savo pagrindinių uždavinių: taurios asmenybės formavimo, ruošimosi tautos ateičiai ir kovai dėl Lietuvos laisvės. Šio meto ištremties jaunimo kelias: ne į dešinę ir ne į kairę, bet platus, vieningas Lietuvos kelias, kenčiančios, kovojančios, vieningos Lietuvos, kuri tetrokšta laisvės ir nepriklausomybės. Mums atrodė, kad skautai galėjo visiškai patenkinti jaunimo saviauklos, tautinio ir moralinio ugdymosi siekimus.

Praėjusią savaitę pasirodžiusi jaunimo spauda mums sukėlė iš vienos pusės džiaugsmo, iš kitos pusės — susimąstymą, ar mūsų jaunimas vedamas, arba pats eina tinkamu keliu. Du jaunimo laikraščiai „Į Ateitį" („Žiburių" priedas) ir „Šviesa" („Mūsų Kelio" priedas studentams), lyg susitarę tą pačią savaitę, tuoj sukėlė abejonių, ar čia nėra kova dėl jaunimo, Juo labiau, kad mes anksčiau buvome gavę straipsniuką ir esame paskelbę apie moksleivių organizavimą tam tikrais sroviniais pagrindais. „Į Ateitį" mums kaip tik tas straipsniuko mintis patvirtina. Laikraštis sakosi būsiąs skiriamas mokykliniam jaunimui. Nors redakcijos žodyje kalbama labai plačiai, žadama jaunimui duoti lituanistikos literatūros, istorijos dalykų, tačiau pačiam laikraštyje įdėti tokie straipsneliai, kaip „Prancūzų katalikų jaunimo užsimojimai", „Religijos klausimas vokiečių jaunimo tarpe" aiškiai rodo laikraščio konfesinę, katalikinę kryptį. Nebūdami nei religijos, nei katalikybės, kaip moralinio veiksnio, priešai, vis dėlto esame įsitikinę, kad mokyklinio jaunimo skaldymas ideologiniais, vedančiais į politinę diferenciaciją, pagrindais, yra žalingas ir šiuo metu ypatingai antipedagogiškas.

Čia kaip tik ir tenka išskirti mokyklinį ir akademinį jaunimą. Pastarasis jau yra artimam, ar net jau pačiam kelyje į savarankią, vispusiškai galvojančią asmenybę. „Šviesa", kaip akademinio jaunimo laikraštis, todėl ir pasirinko tikslesnį kelią: nepridengtą, neužmaskuotą, bet atvirą ir tiesų kelią. Ji turi daug daugiau pagrindo kalbėti apie ideologinius, pasaulėžiūrinius, socialinius klausimus, nes akademikas nuo moksleivio skiriasi ne tik savo amžiumi, išsilavinimu, bet ir žinių ir savito kelio trokštančia dvasia. Kokie gi „Šviesos" tikslai? Laikraščio redakcija savo žodyje pareiškia, kad „Šviesos" tikslas yra kelti lietuviško jaunimo tarpe visuomeninės kultūros lygį, plėsti jaunimo kultūrinį ir mokslinį akyratį, skatinti visuomeninio gyvenimo formų ir jų vystymosi pažinimą, ugdyti lietuviško jaunimo tarpe kultūringą santykiavimą, skirtingų pažiūrų toleranciją, asmens ir jo įsitikinimų gerbimą, stiprinti jaunimo dvasioje laisvės meilę ir gilų, humanišką patriotizmą, suderintą su tarptautine solidarumo idėja". Kitur „Ko mes siekiame" šie tikslai dar labiau išryškinami, pabrėžiant, kad „Šviesa" siekia būti idealistinio lietuvių jaunimo išraiška, kad ji nori susiorientuoti politinių ir socialinių įvykių ir idėjinių tėkmių susikirtimuose, kad ji su jaunatviška nuotaika nori įkūnyti tas idėjas, kurios ateityje turės perskverbti visą žmoniją". Jaunimo pastangos eiti nauju, platesniu, laisvės ir žmoniskumo, kultūros, tautos ir valstybės keliu yra sveikintinos. Tik ir čia reikalingas mažas rezervas. Jei „Šviesa" eis plačiuoju Lietuvos, o ne kurios nors politinės grupės keliu, tai ji susilauks didžiausio pritarimo iš jaunimo ir iš senimo, kuris dar savo akimis žiūri į ne praeities laurus, nesuvestas sąskaitas, bet į ateities kovą dėl Lietuvos, dėl žmogaus laisvių, dėl socialinio kitų gerbūvio ir kultūrinės pažangos.

Kovą dėl jaunimo mes atmetame, nes jaunimas, ypač akademinis, yra tiek savarankiškas, kad jis be tam tikrų srovių ar grupių apynasrių susiras sau kelią ir veidą. Tik jaunimo kova mus baimina, kad ji nebūtų peraštri, neišeitų iš kultūringų ribų, būtų ne siaura, srovinė, bet plati ir tiesi dėl idėjos ir svarbiausia dėl pagrindinės idėjos: Lietuvos valstybės atstatymo, jos laisvės ir nepriklausomybės iškovojimo ir išsaugojimo ir dėl visų lietuvių ir Lietuvos piliečių socialinės, ekonominės gerovės, jų visokeriopos pažangos. Formuodami ištremtyje visokias ideologijas, atsiminkime, kad Lietuvoje yra dar kitas jaunimas, kuris savo gyvybėmis rizikuoja, kenčia ir veiksmu kovoja dėl tų idėjų, kurios čia yra žodžiu formuojamos. Šis rizikos ir kančios jaunimas turės taip pat savo ateities koncepciją, su kuria teks pirmoje eilėje skaitytis. Taigi, jaunimo kova yra tikroji ta kova, kuri vyksta dėl Lietuvos, dėl kenčiančios, prislėgtos, okupuotos Lietuvos, kuri daugiausia idealistinio jaunimo pasiaukojimu bus išvaduota.

JUGOSLAVIJA REIKALAUJA LAIVŲ

Naujorkas. JT ūkio taryboje Jugoslavijos atstovas pranešė, kad nori atgauti Dunojaus laivus, kuriuos vokiečiai karo metu nusivežė į aukštupį ir kurie dabar esą amerikiečių žinioje. Amerikos atstovas pasiūlė šio klausimo skyrium nenagrinėti ir atidėti jį prie viso Dunojaus laivybos klausimo komplekto.

Prieš šį siūlyma Jugoslavijos atstovas karštai protestavo. Jį labai jautriai rėmė sovietų atstovas. Pagaliau Jugoslavijos atstovas sutiko, kad ūkio taryba negali nieko daugiau padaryti, kaip pateikti siūlymą. Ūkio taryba nutarė po to toliau vykdyti savo darbotvarkę, o Jugoslavijos siūlymą gvildenti tada, kai jam ateis eilė.

ANGLIJOS PREKYBOS DERYBOS SU SOVIETAIS

Londonas. Anglijos prekybos ministerijos valstybės sekretorius pranešė, kad netrukus prasidės Anglijos ir Tarybų s-gos prekybos derybos. Anglijos vyriausybė nori paremti britų firmas, užmegztant prekybos santykius su Tarybų s-ga. Šiuo metu Tarybų s-je yra mašinų pramonės delegacija. Kreditų Tarybų s-gai nenumatoma. Britų spauda sveikina normalių ūkio santykių užmezgimą su Tarybų s-ga. Derybose su sovietų ūkio delegacija dėl ginčijamų kainų nustatymo klausimu, ne kasdien naudojamoms prekėms, kurias Tarybų s-ga buvo užsakiusi karo metu. Už tuos gaminius firmoms apmokėjo Britanijos vyriausybė.

ITALIJA PRAŠO 5 m. MORATORIUMO

Paryžius. Sekdamos Anglijos pavyzdžiu ir dominijos atsisakė nuo reparacijų reikalavimo iš Italijos. Kanada ir Indija rezervavosi teisę perimti jų kraštuose esančią Italijos nuosavybę. Kinijos ir JAV atstovai pareiškė, kad reparacijų iš Italijos nereikalauja.

Po šių detalių Italijos atstovas išdėstė sunkenybės, su kuriomis susiduria jo kraštas. Jis prašė reparacijas nustatyti tokias, kad bendroji suma neprašoktų 2—300.000.000 dolerių, ir suteikti Italijai 5 metų moratoriumą.

Kai kurių sąjunginių tautų atstovai pasisakė už referendumą Venecijoje Julijoje. Korespondentai praneša, jog esą smagu konstatuoti, kad sunkenybėms nugalėti naudojamasi asmeniniais pasikalbėjimais.

Bulgarijos sutarties politinėje ir teritorinėje komisijoje Amerikos atstovas parėmė Graikijis reikalavimą, kad būtų išvesta jai palanki strateginė siena su Bulgarija, ir pasisakė prieš Bulgarijos pretenzijas į vakaru Trakiją priėjimui prie jūros. Prieš Bulgarijos pretenzijas pasisakė ir Australijos atstovas. Bulgarijos reikalavimus rėmė Ukrainos delegatas.

JŪRININKŲ STREIKAS NESIBAIGIA

Naujorkas. Amerikos jūrininkų streikas tebeeina toliau, nors į jį buvo bandęs įsikišti prezidento Trumano įgaliotinis darbo reikalais. Jis paskelbė planą, kuriuo valstybinės laivyninkystės įmonės mokės tokius pat atlyginimus, kaip ir privatinės. Šis planas pateikia naujų vyriausybės siūlymų atlyginimo politikoje.

Unrros įstaiga Vašingtone praneša, kad dėl jūrininkų streiko Naujorko uoste stovi dideli anglies ir grūdų transportai. Uoste guli 178.000 to anglies, skirtos Italijai ir Lenkijai, o taip pat grūdų Italijai.

PAVOGĖ LĖKTUVĄ IR PABĖGO

Herfordas. Netoli Vokietijos Olandijos sienos buvo sulaikytas vienas sovietų karininkas su savo palydove, kurie pavogę lėktuvą pabėgo iš sovietų zonos. Pas suimtuosius buvo rasta nemaža alijantų pinigų ir brangenybių. Abu bėgliai bus atiduoti sovietų įstaigoms.

Vyt. Alantas (2)

Bėgimas iš Vilniaus

(Iš romano „Svastikai lūžtant")

Savo įstaigą radau beveik tuščią. Nei direktoriaus, nei skyrių vedėjų nebebuvo, tik administratorius, pasikūręs krosnį, degino kai kurias bylas. Jis man pranešė, kad direktorius buvęs užbėgęs rytą, liepęs išmokėti tarnautojams algas už tris mėnesius pirmyn ir vėl išbėgęs. Daugiau greičiausiai jis nebegrįšiąs. Aš jį paklausiau, ar dar negauti leidimai važiuoti traukiniu.

— Velniai žino, kaip su tais leidimais bus, — atsakė jis karščiuodamasis. — Vakar pats buvau užbėgęs į komisariatą, ketino šiandie išrašyti, bet dar negavau. Šiandie jau keletą kartų skambinau, bet niekas nieko tikra nebegali pasakyti: matyt, ten jie patys nebesusigaudo.

— Mačiau, komisariatas evuakuojasi...

— Aš žinau, jie per visą naktį krovėsi, bet šiandie dar visiems įsakyta pasilikti savo vietose.

— Jei kas dar tų įsakymų klausys...

— Pagaliau, jei ir gausime leidimus, kažin ar bepateksime į traukinį. Kalba, kad vakar vakare išėjęs paskutinis traukinys. Skambinau į Geležinkelių Valdybą, bet ten niekas nieko tikra nežino. Skambinau į stotį, ten tas pats: budėtojas tvirtina, kad joks traukinys į Kauną nebeisiąs, o mano pažįstamas stoties padėjėjas sako, kad šiandie vakare vienas traukinys Kauno link dar eisiąs. Žodžiu, galvok, kaip nori. Pagaliau, jei ir eitų, tai kaip į jį patekti? Didesnės velniavos nebereikia!

— Būtų vis dėlto gerai, kad tamsta dar kartą nubėgtum į komisariatą. Be leidimų į traukinį mes tikrai nepateksime, nors dar jie ir eitų. Arba bent paskambinkite...

Administratorius pagriebė telefono vamzdelį ir susijungė su komisariatu.

— Ačiu Dievui, kad nors dar telefono centrinė neišlakstė,—prašnabždėjo jis man. — Alio, komisariatas? Prašau kelionių leidimų skyrių. Tamsta, panelė Zosė? Labas, Čia Naujokaitis. Kaip su mūsų kelionės leidimais? Ką? Už penkiolikos minučių? Aš tuojau! — jis bloškė vamzdelį ir pašoko nuo stalo. — Už penkiolikos minučių mano pažįstama panelė išvažiuoja. Mūsų leidimai išrašyti ir pasirašyti. Palaukite čia manęs, — ir jis išbėgo.

Aš priėjau prie lango. Vilniaus gatvėje didžiausias judėjimas. Visą laiką važiuoja karo sunkvežimiai. Vargu ar kada aš bepamatysiu tokių dispercijos ir nusiminimo iškraipytų veidų, kaip kad šiandie mačiau. Tartum pati panika būtų vijusis paskui kiekvieną praeivį, paskui kiekvieną vežimą. Diena buvo karšta. Kas negavo vežiko, — o tokių buvo daugumas — tas pats suplūkęs tempė savo daiktus. Pro šalį praėjo apysenė moteris su trimis vaikais, tempdama didžiulį ryšulį ant kupros ir porą lagaminų rankose. Vaikai verkdami bėgo paskui. Ji paklaikusiu žvilgsniu žvelgė į priekį, tartum nebematydama nė savo pačios vaikų. Kitoje gatvės pusėje vyras įsirėžęs tempė su kaupu prikrautą mantos vežimėlį; moteris stumė iš užpakalio. Ryšuliai birėjo ant gatvės. Moteris keikdamasi, suprakaitavusi, rinko juos ir vėl blaškė į ratukus. Pridurmais kita moteris stūmė vaikų vežimėlį, prikrautą lagaminų. Šalia jos pražįlęs senis varėsi su vienračiu, kuriame ant ryšulių sėdėjo du vaikai. „Nuo maro, bado, ugnies ir karo...", prisiminiau aš suplikacijas. Nuo maro mus apsaugo medicinos mokslas, ugnis mums pasidarė taip pat nebebaisi, bet kas mus apsaugos nuo karo baisybių? Kas apsaugos tuos išvytus iš namų vaikus nuo bado, šalčio ir ligų?

(bus daugiau)

JONAS NEVERDAUSKAS

Šių dienų keleiviai

Toks vienišas žmonių prikimštoj salėj –
Geriu puodelį šalančios kavos.
Tiek daug praeinančių pro šalį
Liūdnų veidų be tėviškės savos.

Čia traukiniai ateina ir išeina.
Kažkur taip skuba vis naują minia...
Girdžiu jų žodžiuose: Dunojų, Reiną,
Visa kalba: ar ten nuvykę rasim ją.

Į viską pažiūrėjus, širdį sopa,
Pavargę eina jie ieškodami tiesos...
Tai šių dienų pavargusi Europa,
Be meilės, laimės ir šviesos.

Naujas lietuvių kryžius ties Guenzburgu

Netoli Guenzburgo, Kleinkoetzo pamiškėje yra nedidelė, kukli lietuvių tremtinių stovykla. Tai ši stovykla, rugpiūčio mėn. 31 d. ir rugsėjo mėn. 1 d. šventė labai įspūdingas lietuviško kryžiaus pašventinimo iškilmes. Šios iškilmės buvo neužmirštama šventė, ne tik lietuviams, latviams, bet ir plačios apylinkės ūkininkams.

Kryžiaus pašventinimo iškilmės prasidėjo rugpiūčio mėn. 31 d. 20 val. vietos parapijos bažnyčioje religiniu koncertu. Koncerto programą išpildė solistai: Z. Nomeika (vargonais), M. Saulius (violenčele), Matiukas Pr. (smuiku), Sabaliauskienė Vl. (sopranas), Vt. Bakūnas (bosas) ir „Aušros" choras, dirig. P. Vacbergo. Buvo išpildyta Bacho, Verdi, Hoellero, Thomo, G. Tartini, Mozarto, Dupre, C. Sasnausko, Gruodžio, Br. Budriūno ir kt. kūriniai.

Koncertas praėjo pakilioje, šventiškoje nuotaikoje ir su didžiuliu pasisekimu.

Rugsėjo mėn. 1 d. 9 val. visa stovykla prie iškilmingų vartų su įrašu „Laimink mus, Ganytojau", pasitiko J. E. vyskp. Padolskį, kuris buvo pasveikintas L.T.B. Guenzburgo Apyl. pirmininko, latvių katalikų ir evangelikų bendruomenių atstovų, o latvių ir lietuvių jaunos mergaitės įteikė gėlių puokštes. Lietuviai skautai su savo vadovybe sudarė garbės gretą. J. E. vyskp. Padolskis, atsakydamas į sveikinimus, pabrėžė religijos ir tikėjimo vertę kovoje dėl prarastų teisių.

10 val. 30 min. vietos parapijos bažnyčioje įvyko iškilmingos pamaldos. Šv. Mišias atlaikė J. E. vyskp. Padolskis. Bažnyčia buvo pilnutėlė lietuvių, latvių ir vietos gyventojų. Taip pat vyskp. Padolskis pasakė ir pamokslą. Pamaldų metu buvo, atlikti kai kurie religiniai kūriniai.

Tuoj po pamaldų susidarė didžiulė eisena, kurios pryšakyje žygiavo Unrra Muencheno apyg. vyr. direktorius Mrs. Broochs, Guenzburgo Unrra direktorė Miss Robertsohn su visais savo tarnautojais, apylinkių katalikų dvasiškija ir kt. Prie kryžiaus jau laukė susirinkusios tūkstantinės minios iš apylinkių ir stovyklos kitų tautybių gyventojai. Tai buvo reto didingumo iškilmės.

Šventinimo apeigas atliko ir pamokslą pasakė J. E. vyskp. Padolskis. Savo pamoksle vyskupas pabrėžė, kad kryžius lietuvių gyvenimą lydėjo nuo neatmenamų laikų. Jame lietuvių tauta rasdavo viltį ir ryžtingumą bei suraminimą. Ir ši vietelė ne tik jums, bet ir visiems lietuviams tremtiniams sudarys palikusios tėviškės brangią dalelę. Čia jūs pajusite savo širdyje džiaugsmo ir jėgos. Kryžiaus ženklas — kančios ir pergalės. Per kryžiaus pergalę ir gilų tikėjimą į laisvę ir tevynę — baigė vyskp. Padolskis.

Po to, J. E. vyskp. Padolskis į svetimtaučius kreipėsi anglų ir vokiečių kalbomis, iškeldamas šios dienos svarbą lietuvių tremtinių gyvenimui ir jų ateičiai, ir lietuvių kryžiaus giliausias tradicijas Lietuvoje. Muziko P. Vacbergo vadovaujamas „Aušros" choras pagiedojo „Marija, Marija" ir Lietuvos himną.

20 val. stovyklos salėje įvyko viešas koncertas. Labai retos vertės programą atliko solistai: Saulius (violenčele), Matiukas, Sabaliauskienė. Jacikevičienė ir V. Bakūnas.

Po koncerto įvyko bendra arbatėlė, dalyvaujant J. E. vyskp. Padolskiui ir gausiam būriui įvairių tautybių svečiams ir visiems lietuvių stovyklos gyventojams.

Bendrai, tenka pastebėti, kad šis sutartinas mažos lietuvių stovyklos darbas yra didelis žygis į nepriklausomą lietuvių tautos gyvenimą. Kur lietuviai bebūtų ir kokiose sąlygose negyventų, jie nepamiršta savo kilniųjų tėvų tradicijų, ypač atmenant spaudos draudimo, knygnešių ir blaivybės laikus, kada jų kilniam atminimui ypač daug kryžių visoj Lietuvoje buvo pastatyta. Tie kryžiai ir šiandien, ten Tėvynėje mūsų tautiečiams, nešantiems negirdėtos vergijos pančius dažnai teikia suraminimo ir nepalaužiamo ryžtingumo kovoje už tautos ir religijos laisvę.

Kleinkoetzo lietuvių pastatytas pamanklinis kryžius buvo dirbamas daugiau kaip pusę metų. Tai rezultatas visos lietuvių stovyklos ryžtingumo. Amerikiečių kariuomenės vadovybei Heidelberge leidžiant, buvo nupirktas ažūolas, sveriąs virš 5 to. Daugiausia šiam darbui aukojosi: pirm. S. Grina, kun. Vainauskas, Apulskis, Stapulionis, Gujėnas, Sakalauskas, Mačiulis, Zulpa, Švelnius, Gentvila, Poškus ir kt.

Kryžiuje yra padarytas šis lietuvių kalba įrašas: „Lietuviai tremtiniai dėkodami Aukščiausiajam, vedančiam tikėjimo, vilties ir teisybės keliu, savo amžinosios Lietuvos Tėvų pavyzdžiu, savo tremties kalvarijoms priminti pastatė šį kryžių, tikėdami, kad Aušros Vartų Marija po kančių parves didžiajai Lietuvos Atgimimo Kūrybai. Kleinkoetz 1946. IX. 1."

Šis tekstas taip pat įrašytas: anglų, vokiečių ir prancūzų kalbomis.

A. Rotuliotis.

Skaitytojų pasisakymai

Dar tokio numerio nebuvo

Iš vienos lietuvių stovyklos, kaž kokiais neaiškiais pagrindais, buvo pareikalauta apie 10 darbininkų, kurie ir buvo nuvežti į naujai kuriamą pabaltiečių stovyklą. Toje stovykloje įsikuriantieji pabaltiečiai, kurie laikė save už lietuvius „kultūringesniais" liepė stovyklos patalpose atlikti valymo ir tvarkymo darbus, tuo metu, kai naujos stovyklos gyventojai, didesnis skaičius jaunų vyrų, laisvai po patalpas vaikščiojo. Kad mūsų vyrai geriau dirbtų, jiems buvo pažadėta cigarečių ir konservų, o kai darbas buvo baigtas, tai pranešė, kad atlyginta bus „rytoj", suprask, niekad. Vadinasi, pavyko apmauti.

Išvada aiški, kad kai kurie mūsų vadovaujantieji asmenys kai kuriais atvėjais visiškai netinkamai atstovauja savo tautiečius, dėl to taip ir įvyksta.

Gal ir yra dovanotini kai kurie atsilikimai bei nesugebėjimai, bet jau kur užgaunama tautinė ambicija, tai jau yra perdaug.

Aukstesni organai turėtų panašiems dalykams bent ateityje užkirsti kelią.

Darbininkas.

Sportas

Sudarytina centrinė sporto vadovybė

Taurūs Lietuvos sūnūs ir ištremtyje būdami visaip stengiasi į mūsų tautinės kultūros lobyną įnešti savo darbų įnašą. Tremtinio dienas gyvenantieji sportininkai ir sporto mėgėjai nuo to neatsilieka.

Tik gaila, kad šiandien dar į sportą žiūrima lyg į pamestinuką, kad sporto kultūros kilimas vyksta be sistemos, o daugeliu atvejų be entuziazmo. Kai kur vietiniai komitetai į aktyvius sportininkus maža dėmesio kreipia, neduoda jokių lengvatų, nors tai gali padaryti.

Mūsų sporto gyvenimas vyksta siauruose rėmuose.

Jau mūsų visuomenė informuota, kad rugsėjo mėn. 20, 21. 22 d. Augsburge ruošiama Pabaltijo tautų sporto šventė.

Šiuo metu man rūpi kitas reikalas, žinoma, susiejęs su jau minėta sporto švente ir visais sportiniais negalavimais. Tai būtent, sudarymas centrinės sporto vadovybės, kurios šiandieną labai pasigendama.

Mes, ištremtyje gyvendami, turime savo centrus, kurie daugiau ar mažiau kreipia dėmesį į tautiečių reikalus, bet sporto reikalai — visai nejudinami, veikiama, jau kaip minėta, be sistemos, spontaniškai.

Sporto centrinių organų sudarymo klausimas kai kuriuose sporto klubuose jau ne šiandien keliamas. Bet tai palieka tik savųjų tarpe.

Artėjant sporto šventei, tikimasi, kad aktyvūs sportininkai ir sporto mėgėjai aktyviai dalyvaus. Labai palanki proga keliamu klausimu išsikalbėti, išspręsti — sudaryti centrinį sporto organą, kuris sistemingai keltų sporto kultūrą, skiepytų sporto dvasią mūsų jaunime. Žadintų tautinį solidarumą J. Judrys.

Ruošiamasi Pabaltijo tautų šventei Augsburge 1946 m. rugsėjo mėn. 20, 21, 22 d.

Visu spartumu rengiamasi sporto šventei. Didžiausias organizatoriaus rūpestis - maitinimas ir nakvynės. Mūsų visuomenė šiuos reikalus puikiai suprantą - visas kliūtis nugalėsime.

Pabaltijo tautų sporto šventei ruošti organizacinis lietuvių komitetas — Dainavos" sporto klubas, kurio valdyba yra šios sudėties: pirm. — Virbalis J., pirm. pav. ir prop. Grauželė Al., ižd. — Petrauskas Ign., reikalų ved. — Bacevičius Sig., vald. nar. ūkio reik. - Paulauskas Vl., vald. nar. sporto reik. — Strikas V., sekretorius Baleišis A.

Organizacinis komitetas iš visos bendruomenės laukia daugiau ne tik materialinės, bet ir moralinės paramos. Ši sporto šventė — mūsų tautinės bendruomenės reprezentavimas.

Būkime aktyvūs ir solidarūs. J. Judrys.

GEN. MARŠALAS PAS ČIANGKAIŠEKĄ

Nankinas. Po pasitarimų su komunistų vadais generolas Maršalas susitiko su generolu Čiangkaišeku. Tai paskutinis gen. Maršalo bandymas sustabdyti pilietinį karą Kinijoje. Bus bandoma dar sykį bendroje konferencijoje susitarti dėl naujos vyriausybės sudarymo. Prieš tai turėtų būti sustabdyti karo veiksmai. Kaip JAV pasiuntinys Kinijai Leightonas Stuartas pranešė gen. Čiangkaišekas sutinka įsakyti sustabdyti karo veiksmus, jeigu komunistai irgi tą patį padarys.

SVARSTO PRIEMONES MAISTININKUS SUDRAUSTI

Londonas. Makedonijos ir Tesalijos kariniai gubernatoriai atvyko į Atėnus su Graikijos vyriausybe priemonių gvildenti, kurių teks imtis, norint sudrausti kairiojo nusistatymo ginkluotas grupes, nevengiant net suėmimų. Šios grupės neseniai išdėstė minas keliuose, kurios užmušė 21 asmenį. Minos paimtos iš dar neišvalytų vokiečių minų laukų. Graikijos vyriausybė oficialiai praneša daugelį susidūrimų, įvykusių po referendumo.

BRANGENYBIŲ LOBIAI RASTI

Londonas. Anglijos ir Amerikos karininkai Vokietijoje konfiskavo naujus brangenybių ir tauriųjų metalų sandėlius, kurie buvo nacių prieš kapituliaciją sudaryti ir paslėpti. Brangenybių ir tauriųjų metalų konfiskuota už keletą milijonų. Akcijos metu ištardyta daug asmenų. Apie 40 asmenų britų zonoje suimta. Nurodymus, kurie padėjo atrasti slėptuves, suteikė reicho tauriųjų metalų vadybos bylos. Kalbamasis laimikis rastas britų ir amerikiečių zonoje. Įsakymas konfiskuoti buvo duotas tiktai po kelis menesius trukusio tardymo.

IEŠKANTIEMS RYSIO SU AMERIKOS LIETUVIAIS

Daugelis tautiečių kreipiasi į mūsų konsulatus bei organizacijas, ieškodami savo giminių bei pažįstamų, gyvenančių JAV. Kreipiantis, reikalinga nurodyti smulkesnės žinios, kaip antai: vardas pavardė, gimimo metai, kilimo vieta ieškomojo, o taip pat kilimo vieta ir ieškotojų. Šių žinių neturint, paieškojimas dažnai neduoda laukiamų vaisių.

APRIBOS DUJŲ IR ELEKTROS VARTOJIMĄ

Londonas. JAV kuro tiekimo įmonių pranešimu esami kuro ištekliai esą tokie maži, jog dujų ir elektros vartojimo apribojimas ateinančiai žiemai būsiąs neišvengiamas.

Pranešimas Gydytojams

Hamburgo DP Universiteto Medicinos fakultetas yra numatęs š. m. spalio mėnesio viduryje sušaukti pabaltiečių gydytojų, esančių Vokietijoje, suvažiavimą. Tikslas: apsvarstyti pabaltiečių sveikatos būklę, kreipiant ypatingą dėmesį į tuberkulozę ir kitas užkrečiamas ligas.

Lietuviai gydytojai, norintieji suvažiavime dalyvauti, prašomi tuojau pranešti savo adresus ir medicininiškų pranešimų (kurie bus daromi vokiečių kalba) temas šiuo adresu:

Ass. prof. **K. Valteris,** Hamburg 36, Holstentor 1, HDP-University.

SKELBIMAS

LUKOŠEVIČIUS Jonas, gimęs 1922 m. balandžio mėn. 22 d., Panevėžyje, Memmingeno amerikiečių karinio teismo nubaustas už vagystę ir savo nusikaltimu pažeminęs lietuvio tremtinio garbę, pasirėmus bendrųjų nuostatų su tremtinių negerovėmis kovoti III skyriaus 7 ir 12 straipsniais, Memmingeno miesto ir apskrities tremtinių bendruomenės Komiteto nutarimu —

iš vietos lietuvių bendruomenės pašalintas.

Memmingeno m. ir apskr. Lietuvių Komitetas.

Memmingenas, 1946 m. rugsėjo mėn. 6 d.

Stovyklos teatras

Šį šeštadienį stovyklos teatre koncertuoja Augsburgo lietuvių choras, Jeronimo Kačinsko vadovaujamas, ir solistai S. Baranauskas, tenoras, ir A. Paukštys, baritonas. Choras išpildys: Ecce quomodo — J. Handlio, Esi dangau — J. Kačinsko, Kaip grįžtančius namo — J. Strolio, Vai eičiau — Vl. Jakubėno, Žaliojoj girelėj — St. Šimkaus, Liaudies daina — J. Gaubos, Anoj pusėj ežero — J. Žilevičiaus, choras iš „Meistersinger" operos — R. Wagnerio ir III-jo veiksmo choras iš „Pagirėnų" operos — St. Šimkaus.

Solistai išpildys dainas ir operų arijas. Solistams ir chorui akompanuoja S. Šimkus.

Bilietai jau parduodami teatro kasoje. Pradžia 14 val. 30 min.

Mintis

Thought • Lithuanian Daily Newspaper • Permitted by UNRRA Team 155 • Atsakingasis redaktorius ir leidėjas J. Vasaitis • Eina kasdien be šventadienių • Memmingenas, Airport, Baltic Camp • Prenumerata mėn. 10 RM • Atskiras numeris 40 pf. • Konto: Volksbank Memmingen e. G. m. b. H. Memmingen (Bayern) Nr. 9149 • Spausdina Druckerei- und Verlagsgenossenschaft e. G. m. b H., Memmingen (Bayern).